

**PENGGAL KETIGA
DEWAN UNDANGAN NEGERI YANG KEENAM BELAS
NEGERI SABAH**

ATURAN URUSAN MESYUARAT

HARI ISNIN, 28 NOVEMBER 2022, PUKUL 10:00 PAGI

Bil. 11

PERTANYAAN-PERTANYAAN UNTUK JAWAPAN LISAN

- *1. **YB. Datuk Ewon Benedick [Kadamaian]** bertanya kepada **KETUA MENTERI**, apakah usaha kerajaan untuk membanteras isu kanak-kanak yang berkeliaran dan mengemis di jalan raya dan lampu trafik di sekitar Kota Kinabalu.
- *2. **YB. Datuk Seri Panglima Dr. Mohd Salleh bin Tun Said Keruak [Usukan]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI II / MENTERI PERTANIAN DAN PERIKANAN:-**
 - a) adakah kerajaan bercadang untuk mewujudkan sistem pemantauan banjir dan membina pusat pemindahan sementara sebagai persediaan menghadapi banjir di daerah-daerah yang terjejas oleh banjir; dan
 - b) apakah status projek tebatan banjir di Kota Belud untuk mengatasi masalah banjir.
- *3. **YB. Datuk Suhaimi bin Haji Nasir [ADUN Dilantik]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI III / MENTERI PEMBANGUNAN PERINDUSTRIAN**, adakah kementerian merancang untuk menyediakan minyak masak paket melalui jenama 'Sayang' dengan harga yang lebih murah untuk membolehkan rakyat B40 mampu membeli minyak masak.
- *4. **YB. Tuan Justin Wong Yung Bin [Sri Tanjong]** bertanya kepada **MENTERI PELANCONGAN, KEBUDAYAAN DAN ALAM SEKITAR**, bilakah Lapangan Terbang Tawau akan dinaiktaraf dan adakah kerajaan berjaya mencadangkan kepada Kerajaan Pusat di Persekutuan untuk memasukkannya ke dalam RMK-12.
- *5. **YB. Datuk Anwar Ayuub @ Annuar Ayub [Liawan]** bertanya kepada **MENTERI PEMBANGUNAN LUAR BANDAR**, apakah program yang telah dirancang bagi membantu rakyat keluar daripada status miskin dan miskin tegar yang kian meningkat.
- *6. **YB. Datuk Abdul Ghani bin Mohamed Yassin [Nabawan]** bertanya kepada **MENTERI BELIA DAN SUKAN**, adakah pihak kementerian akan memperuntukkan sebarang agihan untuk memastikan penyelenggaraan pusat-pusat rekreasi, seperti padang bola sepak atau gelanggang-gelanggang sepak takraw, bola tampar dan

sebagainya yang terletak di kawasan-kawasan perkampungan dalam bajet tahun 2023.

- *7. **YB. Tuan Tan Lee Fatt [Likas]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA**, nyatakan status cadangan pembinaan *Urgent Water Supply Scheme* (UWSS) LRA Telibong 1 dan UWSS LRA Telibong 11.
- *8. **YB. Datuk Mohd Arsad bin Bistari [Tempasuk]** bertanya kepada **MENTERI PEMBANGUNAN MASYARAKAT DAN KESEJAHTERAAN RAKYAT**, apakah inisiatif oleh pihak kementerian bagi mengemaskini sistem permohonan bantuan kebajikan khususnya kepada warga emas, ibu tunggal, orang kurang upaya, memandangkan terdapat beberapa individu kategori golongan ini telah terkeluar daripada sistem sedangkan mereka masih memerlukan bantuan daripada pihak kerajaan.
- *9. **YB. Tuan Hiew Vun Zin [Karamunting]** bertanya kepada **MENTERI SAINS, TEKNOLOGI DAN INOVASI**, Pelan Jalinan Digital Negara (JENDALA) 2021 sehingga 2025 telah memperuntukkan sebanyak RM3.61 bilion untuk Sabah, berapakah menara telekomunikasi 5G yang akan dibina di kawasan Karamunting dan apakah usaha kerajaan untuk pastikan pelan-pelan rangkaian 5G telefon mudah-alih boleh dilayari dengan harga berpatutan dan akses yang mudah.
- *10. **YB. Datuk Ewon Benedick [Kadamaian]** bertanya kepada **MENTERI TUGAS TUGAS KHAS DAN PENYELARASAN**, berapakah senarai penerima bantuan laptop, biasiswa, dana PIBG dan lain-lain bantuan pendidikan di bawah kementerian bagi kawasan Kadamaian pada tahun ini.
- *11. **YB. Datuk Seri Panglima Dr. Mohd Salleh bin Tun Said Keruak [Usukan]** bertanya kepada **MENTERI KERAJAAN TEMPATAN DAN PERUMAHAN / MENTERI KEWANGAN II**, berapakah jumlah projek perumahan terbengkalai termasuk pembangunan kedai dan apakah tindakan kerajaan untuk membantu pembeli-pembeli yang terjejas.
- *12. **YB. Tuan Phoong Jin Zhe [Luyang]** bertanya kepada **MENTERI BELIA DAN SUKAN**, apakah rancangan kerajaan negeri dari segi jangka pendek dan panjang untuk mempertingkatkan dan menaik taraf kemudahan-kemudahan sukan yang semakin ketinggalan di seluruh 16 kompleks sukan Sabah.
- *13. **YB. Datuk Amisah Yassin [ADUN Dilantik]** bertanya kepada **MENTERI PEMBANGUNAN MASYARAKAT DAN KESEJAHTERAAN RAKYAT**, apakah rancangan kerajaan bagi menambah bilangan hospital yang serba lengkap di Sabah, terutamanya untuk memastikan penjagaan kesihatan ibu yang lebih baik di kawasan luar bandar.

- *14. **YB. Tuan Justin Wong Yung Bin [Sri Tanjong]** bertanya kepada **MENTERI PELANCONGAN, KEBUDAYAAN DAN ALAM SEKITAR**, adakah terdapat rancangan untuk menambah lebih banyak penerbangan terus ke Lapangan Terbang Tawau dari destinasi domestik dan antarabangsa.
- *15. **YB. Datuk Ewon Benedick [Kadamaian]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA**, apakah status terkini pelaksanaan naik taraf jalan Pirasan Bongol, jalan Tengkurus Lahanas, jalan Sayap Mansulit dan jalan Podos Tambulaung.
- *16. **YB. Puan Rina binti Haji Jainal [Kukusan]** bertanya kepada **MENTERI SAINS, TEKNOLOGI DAN INOVASI:-**
- a) berapakah statistik terkini jumlah pengangguran di Sabah; dan
 - b) sejauh mana keberkesanan program anjuran kementerian dalam mengurangkan kadar pengangguran di Sabah.
- *17. **YB. Puan Jannie Lasimbang [Kapayan]** bertanya kepada **MENTERI KERAJAAN TEMPATAN DAN PERUMAHAN / MENTERI KEWANGAN II**, apakah status pindaan Enakmen Mahkamah Anak Negeri untuk menghadkan umur minima perkahwinan kepada 18 tahun.
- *18. **YB. Tuan Jonnybone J. Kurum [Telupid]** bertanya kepada **MENTERI BELIA DAN SUKAN**, adakah usaha agresif kementerian dalam memastikan belia mendapat pekerjaan dan berkemahiran dan apakah pendekatan kementerian untuk menarik minat belia menceburi bidang perniagaan.
- *19. **YB Datuk Amisah Yassin [ADUN Dilantik]** bertanya kepada **MENTERI TUGAS-TUGAS KHAS DAN PENYELARASAN**, adakah pihak kementerian sedar berkenaan isu beg sekolah yang terlalu berat, sekitar 5kg hingga ke 8.3 kg dalam kalangan murid-murid sekolah akibat daripada keperluan membawa buku aktiviti (sama besar buku teks), buku tulis, buku rujukan/latihan tambahan disamping buku teks dan buku tulis.
- *20. **YB. Datuk Anwar Ayuub @ Annuar Ayub [Liawan]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA**, apakah tindakan kementerian bagi menangani isu *non revenue water* yang berlaku di Sabah khususnya di Keningau.
- *21. **YB. Datuk Abdul Ghani bin Mohamed Yassin [Nabawan]** bertanya kepada **KETUA MENTERI**, adakah pihak kerajaan akan mengkaji untuk meminda kadar emolument atau gaji penjawat awam negeri berikutan kos sara hidup yang semakin meningkat dan keadaan ekonomi global yang tidak menentu.

- *22. **YB. Tuan Tan Lee Fatt [Likas]** bertanya kepada **MENTERI SAINS, TEKNOLOGI DAN INOVASI**, nyatakan status program peluasan pembukaan kelas untuk mata pelajaran Sains Pertanian, Sains Komputer dan Program Vokasional Menengah Atas (PVMA) yang telah dirancang oleh kerajaan.
- *23. **YB. Datuk Amisah Yassin [ADUN Dilantik]** bertanya kepada **KETUA MENTERI**:-
- a) apakah tindakan kerajaan berkenaan kanak-kanak pendatang tanpa izin yang meminta sedekah di sekitar bandar raya Kota Kinabalu terutamanya di lampu-lampu isyarat yang menjejaskan imej bandar raya terutamanya kepada pelancong; dan
 - b) bagaimana dengan isu keselamatan kanak-kanak tersebut termasuk pengguna jalan raya.
- *24. **YB. Datuk Suhaimi bin Haji Nasir [ADUN Dilantik]** bertanya kepada **MENTERI KERAJAAN TEMPATAN DAN PERUMAHAN / MENTERI KEWANGAN II**, adakah kementerian merancang untuk membina rumah Program Perumahan Rakyat di Sabah terutamanya di Sandakan.
- *25. **YB. Tuan Haji Dumi Pg Masdal [Silam]** bertanya kepada **KETUA MENTERI**, apakah langkah-langkah yang akan diambil oleh kerajaan untuk menangani lambakan peminta sedekah di simpang-simpang jalan dan di lampu-lampu isyarat seperti di bandar utama Sandakan, Tawau, Lahad Datu dan Kota Kinabalu.
- *26. **YB. Tuan Jonnybone J. Kurum [Telupid]** bertanya kepada **KETUA MENTERI**, adakah perancangan kerajaan untuk membuat kajian potensi perlombongan di daerah Telupid berkaitan mineral seperti bauksit, nikel, emas, besi dan sebagainya untuk penerokaan sumber baru.
- *27. **YB. Datuk Dr. Haji Jaujan bin Haji Sambakong [Sulabayan]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA**, apakah perancangan kerajaan dalam masa terdekat untuk menangani masalah kekurangan air yang disalurkan di seluruh Pulau Bum-Bum walaupun paip untuk bekalan air bersih telah dipasang.
- *28. **YB. Dr. Daud bin Yusof [Bongawan]** bertanya kepada **KETUA MENTERI**, apakah status terkini berkenaan Pejabat Daerah Membakut.
- *29. **YB. Datuk Hassan A Gani Pg. Amir [Sebatik]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA**, apakah usaha kementerian untuk mengatasi kekurangan bekalan air bersih luar bandar seperti di kampung Serudung Laut, kampung Brantian dan Pulau Sebatik.

- *30. **YB. Datuk Hamild @ Hamid Bin Hj. Awang [Balung]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI II / MENTERI PERTANIAN DAN PERIKANAN**, apakah perancangan jangka masa panjang pihak kementerian berkenaan sungai Gading Batu 22 yang kerap melimpah dan menyebabkan banjir dan turut menyebabkan banjir di kawasan sekolah kebangsaan Sk. Batu 22.
- *31. **YB. Tuan Assaffal @ Samsul Kamal P. Alian [Tungku]** bertanya kepada **KETUA MENTERI:-**
- a) bilakah geran hakmilik tanah peneroka Felda akan diserahkan kepada peneroka; dan
 - b) apakah kerajaan mempunyai rancangan bagi memperkasa dan membantu generasi kedua Felda.
- *32. **YB. Datuk Anwar Ayuub @ Annuar Ayub [Liawan]** bertanya kepada **MENTERI KEWANGAN**, apakah penjelasan kerajaan berkenaan prestasi dan status konsesi syarikat Pembinaan Kekal Mewah khususnya di DUN N.41 Liawan di mana kerja-kerja yang dibuat oleh syarikat ini kurang memuaskan.
- *33. **YB. Tuan Calvin Chong Ket Kiun [Elopura]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI II / MENTERI KERJA RAYA**, Kenapa kawasan San Par Lai ke Sabah Hotel dan Taman Harmoni menuju ke Jalan Utama masih lagi berhadapan dengan isu kerosakan lampu jalan.
- *34. **YB. Datuk Dr Yusof @ Josree Yacob [Sindumin]** bertanya kepada **KETUA MENTERI:-**
- a) adakah sebarang bentuk pampasan diberikan kepada pekerja-pekerja *Sabah Forest Industries* (SFI) Sipitang; dan
 - b) apakah penyelesaian berkenaan isu SFI ini.
- *35. **YB. Dr. Daud bin Yusof [Bongawan]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA**, apakah usaha-usaha yang akan diambil oleh kerajaan untuk mengatasi masalah-masalah lampu jalan yang tidak berfungsi terutamanya di kawasan-kawasan simpang dan kampung-kampung kerana ianya berisiko sehingga boleh menyebabkan kemalangan.

- *36. **YB. Puan Rina binti Haji Jainal [Kukusan]** bertanya kepada **KETUA MENTERI**, apakah status pemilikan tanah dan pembangunan Jalan Utara Baru.
- *37. **YB. Datuk Suhaimi bin Haji Nasir [ADUN Dilantik]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI II / MENTERI PERTANIAN DAN PERIKANAN**, apa perancangan kementerian bagi menambah kakitangan awam di Jabatan Pertanian dan Jabatan Perikanan untuk meningkatkan mutu perkhidmatan kepada rakyat.
- *38. **YB. Dr. Aliakbar Gulasan [ADUN Dilantik]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA**, apakah kaedah yang digunakan oleh kerajaan untuk memastikan penyelenggaraan jalan berlubang cepat diatasi.
- *39. **YB. Tuan Assaffal @ Samsul Kamal P. Alian [Tungku]** bertanya kepada **KETUA MENTERI:-**
- a) apakah kerajaan mempunyai rancangan untuk menambah bilangan peneroka bagi Felda Sahabat; dan
 - b) apakah kerajaan mempunyai rancangan bagi membantu peneroka Felda Sahabat bagi meringankan beban hutang mereka.
- *40. **YB. Tuan Mohammad bin Mohamarin [Banggi]** bertanya kepada **MENTERI TUGAS-TUGAS KHAS DAN PENYELARASAN**, apakah status capaian talian internet bagi sekolah-sekolah pedalaman di seluruh Sabah ketika ini dan jika masih rendah apakah usaha kerajaan untuk membantu mengatasinya.
- *41. **YB. Tuan Chong Chen Bin [Tanjong Kapor]** bertanya kepada **MENTERI KEWANGAN:-**
- a) apakah jumlah kos keseluruhan pembinaan papan tanda Sabah Maju Jaya diseluruh Sabah sejak Oktober 2020 hingga sekarang.
 - b) adakah ianya melalui proses *open tender* atau bagaimana.
- *42. **YB. Tuan Justin Wong Yung Bin [Sri Tanjong]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA**, berapakah bilangan jalan di Tawau yang akan dinaiktaraf kepada dua laluan (*dual carriageway*) di bawah RMK-12.

- *43. **YB. Dr. Aliakbar Gulasan [ADUN Dilantik]** bertanya kepada **MENTERI KERAJAAN TEMPATAN DAN PERUMAHAN / MENTERI KEWANGAN II**, apakah langkah kerajaan untuk membantu penjaja tepi jalan yang tidak berlesen supaya diiktiraf oleh Pihak Berkuasa Tempatan (PBT).
- *44. **YB. Puan Rina binti Haji Jainal [Kukusan]** bertanya kepada **MENTERI TUGAS-TUGAS KHAS DAN PENYELARASAN**, bagaimana agihan atau penganugerahan kontraktor sistem pengurusan/kawalan keselamatan di sekolah di Sabah, dilakukan.
- *45. **YB. Tuan Tan Lee Fatt [Likas]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA**, nyatakan kos, skop kerja dan status skim penambahbaikan trafik dan pengangkutan di pusat bandar di bawah Program Pengurusan Trafik.
- *46. **YB. Tuan Calvin Chong Ket Kiun [Elopura]** bertanya kepada **MENTERI KERAJAAN TEMPATAN DAN PERUMAHAN / MENTERI KEWANGAN II**, kenapa masih tidak ada tindakan daripada Majlis Perbandaran Sandakan berkenaan dengan isu kerosakan dan kehilangan papan tanda jalan raya di Sandakan.
- *47. **YB. Tuan Jonnybone J. Kurum [Telupid]** bertanya kepada **KETUA MENTERI**, bilakah penyukatan tanah, kaedah penyukatan tanah adat (PANTAS) bagi daerah Telupid dijalankan terutamanya untuk kampung yang telah lengkap dokumen dan siasatan lapangan telah dilaksanakan seperti Kg.Buis, Kg. Ansuang, Kg. Bauto, Kg. Kopuron, Kg. Tapaang, Kg. Gading, Kg. Wonod, Kg. Nangoh dan Kg. Melapi.
- *48. **YB. Tuan Chong Chen Bin [Tanjong Kapor]** bertanya kepada **MENTERI KEWANGAN**, berapakah jumlah kutipan hasil persekutuan yang dikutip di Sabah bagi tahun 2021.
- *49. **YB. Tuan Assaffal @ Samsul Kamal P. Alian [Tungku]** bertanya kepada **KETUA MENTERI**, apakah syarat daerah kecil Tungku untuk dinaik taraf menjadi daerah penuh.
- *50. **YB. Tuan Phoong Jin Zhe [LUYANG]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI II / MENTERI PERTANIAN DAN PERIKANAN**, apakah senarai bagi projek berkenaan tebatan banjir dan pembelanjaan yang sudah dibelanjakan tahun 2022 secara terperinci mengikut lokasi, jumlah pembelanjaan dan sebagainya.

*51. **YB. Dr. Aliakbar Gulasan [ADUN Dilantik]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA**, adakah kerajaan bercadang untuk memastikan kerja-kerja pembinaan jalan raya khususnya di kawasan bandar tidak dilakukan pada waktu puncak.

* Pertanyaan-pertanyaan yang tidak sempat dijawab secara lisan akan dijawab secara bertulis.